

ПРЕЗЕНТАЦІЇ

Микола Вегеш, Володимир Антофійчук

**КНЯЗЬ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ.
МИТРОПОЛИТ АНДРЕЙ ШЕПТИЦЬКИЙ:
СТОРИНКИ ЖИТТЯ І ДІЯЛЬНОСТІ
/ вступна стаття Миколи Вегеша;
укладачі Анастасія Вегеш і Микола Вегеш.
Ужгород: РІК-У, 2024. 480 с.**

Про Митрополита Андрея Шептицького видано дуже багато книг, а тому ми не претендуємо на всеохопність цієї славної постаті в нашій історії та культурі. Разом з тим хочемо звернути увагу на певну новизну: ми намагалися зібрати саме антологію, до якої б увійшли фрагменти спогадів, поезій та прозових творів про Великого Митрополита. В такому ракурсі книги про А. Шептицького ще не було.

Із листа Миколи Вегеша до Володимира Антофійчука

від 9 травня 2025 року

Видання охоплює чотири частини:

I. Короткий життєпис Митрополита Андрея Шептицького (с. 6–71).

II. Відомі українці про Великого Митрополита (с. 72–269).

III. Митрополит Шептицький у художньому слові (с. 270–337).

IV. Митрополит Андрей Шептицький від А до Я (с. 338–478).

Відкриває його вступна стаття, в якій професор Микола Вегеш ґрунтовно окреслює життєвий шлях, духовну місію й суспільно-політичну діяльність Митрополита Андрея Шептицького як центральної постаті в історії Української Греко-Католицької Церкви ХХ століття. Виклад охоплює ключові етапи біографії Митрополита — від народження у знатній галицькій родині графів Шептицьких до становлення як архипастиря, церковного реформатора, інтелектуала і духовного лідера українського народу.

Особливу увагу приділено процесу формування світогляду Митрополита Шептицького, його переходу з римо-католицизму до греко-католицизму, вступу до василіянського ордену, глибокому чернечому і філософському досвіду, який став підґрунтям майбутнього служіння. На основі архівних джерел, публіцистики самого Митрополита та сучасних наукових праць Микола Вегеш простежує пастирську, просвітницьку й дипломатичну активність Андрея Шептицького як єпископа Станиславова, а згодом і як глави УГКЦ (1901–1944), який упродовж понад сорока років архіпастирської діяльності став духовним символом єдності, мужності й культурного поступу українців у складних умовах окупацій, воєн і тоталітаризму.

У детальному аналізі проакцентовано такі основні аспекти діяльності Митрополита Шептицького:

1. Церковна місія.

Реформування василіянського ордену, впровадження європейських стандартів богословської освіти, підтримка чернецтва, відкриття нових єпархій, активна екуменічна позиція;

2. Культурна та національна діяльність.

Заснування Національного музею у Львові, підтримка української преси, освіти, наукових інституцій, сприяння формуванню національної самосвідомості;

4. Соціальна відповідальність.

Глибоке розуміння християнської любові як конкретної дії (допомога вбогим, інвалідам, біженцям, євреям під час Голокосту);

5. Духовно-моральний авторитет.

Звернення Митрополита в найтяжчі історичні моменти звучали як пророчі слова, закликаючи до християнської гідності, національної єдності, ненасильства, милосердя.

Окремий наголос зроблено на листуванні, проповідях та пастирських посланнях Митрополита Шептицького, в яких розкривається його філософія історії, бачення ролі Церкви як духовного інституту, суспільного, національного і культурного провідника. Показано його зусилля у сфері міжконфесійного та міжнаціонального діалогу, зокрема спроби налагодження стосунків між католиками східного та західного обрядів, між українцями,

поляками, євреями. У заключній частині вступу Микола Вегеш акцентує на актуальності духовної спадщини Митрополита Шептицького для сучасної України. Особистість Митрополита постає як моральний взірець служіння, мужности, відкритости до світу, невтомної праці задля християнських ідеалів та українського національного відродження.

На початку вступної статті Миколи Вегеша йдеться про давнє, шляхетне й духовно-культурне коріння роду Шептицьких. Підкреслюється, що це був аристократичний українсько-руський рід, який упродовж століть посідав визначне становище серед галицької знаті й активно долучався до церковного життя. Таке походження сприймається як закономірна передумова того високого рівня культурної, моральної та релігійної свідомости, який виявився у постаті Митрополита. Давність і благородство роду Шептицьких у вступі набуває символічного значення — як ґрунт, з якого виростає постать національного духовного провідника.

У дослідженні Миколи Вегеша важлива увага приділяється ролі батьків у формуванні духовної особистости майбутнього Митрополита. Виховання Романа Шептицького (світське ім'я Андрея) відбувалося в атмосфері християнської віри, інтелігентности й патріотичного духу, які панували в родинному середовищі. Саме родинне виховання, зокрема глибока віра матері та шляхетність батька, стали тим першим духовним осердям, яке сформувало

майбутнього Митрополита як людину християнського обов'язку, жертвовної любови та глибокої національної свідомости.

У книзі докладно представлено освітній шлях Романа Шептицького, що мав фундаментальне значення для формування його духовної, інтелектуальної та культурної особистости. Роман Шептицький здобув глибоку, багатопрофільну й міжкультурну освіту — від домашнього вишколу до провідних університетів Європи. Саме цей освітній шлях, який поєднував правничу, філософсько-богословську й культурологічну підготовку, зробив майбутнього Митрополита однією з найосвіченіших і найвпливовіших постатей свого часу.

Чому Роман вирішив піти в монастир?

У вступній статті Миколи Вегеша рішення Романа Шептицького вступити до монастиря подано як глибоко вивірене, духовно вмотивоване й водночас непросте з огляду на обставини родинного походження, соціального статусу й очікувань. Уже з юнацьких років Роман відчував у собі внутрішній потяг до чернечого життя. Цей поклик був не емоційним поривом, а плодом глибоких роздумів, молитви й богословських пошуків. Його захоплення життями святих, аскетичною літературою та церковною історією лише посилювало це прагнення.

Вступ до греко-католицького Василіянського чину також був виявом усвідомленої національної позиції. Роман обрав чернецтво разом зі служінням українській Церкві й народови. Микола Вегеш

підкреслює, що це був символічний і сміливий крок, адже шляхетний юнак зі знатного аристократичного роду добровільно переходить до «малого і пригнобленого» східного обряду, щоб разом із ним відроджувати духовне й культурне життя українців.

Отже, вступ Романа Шептицького до монастиря став наслідком синтезу глибокої віри, духовної інтуїції, свідомого національного вибору й гідності. Як обґрунтовує Микола Вегеш, цей крок визначив усе подальше життя майбутнього Митрополита: від моменту прийняття чернечого імені Андрей — до останніх років його подвижницького служіння Українській Церкві.

Як виникло бажання Романа перейти в лоно Греко-Католицької Церкви?

У дослідженні Миколи Вегеша рішення Романа Шептицького перейти в лоно Греко-Католицької Церкви приділено особливу увагу як надзвичайно важливому і символічному крокові, що визначив усю його духовну й національну ідентичність.

Роман Шептицький народився і виховувався в римо-католицькій родині польської шляхти. Його перехід до Греко-Католицької Церкви суперечив становим очікуванням і сприймався оточенням як нестандартний і навіть зухвалий крок. Але це був не юнацький протест чи порив, а результат глибоких роздумів, інтелектуального пошуку й внутрішнього дозрівання. Виходець зі знатного роду обирає шлях солідарності з пригнобленим українським народом і з його Церквою східного обряду. На думку дослідника, Роман бачив у

Греко-Католицькій Церкві не лише духовну інституцію, а й носія української ідентичности, культури, історичної тяглости. Його рішення вступити до василіян і перейти на східний обряд було виявом солідарности з українською нацією, яка в той час зазнавала утисків і потребувала провідників нової духовної формації.

У богословських студіях та особистому молитовному житті Роман дедалі глибше відкривав красу й містичну глибину східного християнства. Микола Вегеш наголошує, що його тяжіння до греко-католицизму було зумовлене також внутрішнім прагненням до духовної ціліности, в якій поєднуються вірність Апостольському престолови й багатство візантійської традиції.

Бажання Романа Шептицького перейти в лоно Греко-Католицької Церкви, згідно зі вступною статтею Миколи Вегеша, сприймається як глибоко свідомий акт духовної посвяти, національного самоусвідомлення і моральної відваги. Це рішення стало основою всього його майбутнього служіння.

Що дали Романові поїздки до Києва та Москви?

У 1887 р. Роман Шептицький побував у Києві й Москві. Ці подорожі, здійснені ще до прийняття ним чернецтва, зустрічі з Володимиром Антоновичем та Володимиром Соловйовим, на думку Миколи Вегеша, мали «значний вплив на становлення поглядів молодого А. Шептицького та його рішення перейти в лоно Греко-Католицької Церкви». Поїздки розглядаються як важливі етапи його духовного, національного та культурного дозрівання. Ці подорожі

відбулися в юнацькому віці, але мали вирішальне значення для формування його майбутнього світогляду.

Поїздка до Києва відкрила перед Романом багатство та глибину східнохристиянської духовної традиції. У Києво-Печерській лаврі він особисто побачив втілення того монашого духу, який вивчав у книгах — дух аскези, молитви, зосередження на вічному. Саме тут у ньому зміцніло відчуття глибокого зв'язку між християнською вірою та національною історією України. Ця поїздка поглибила його повагу до візантійсько-руської церковної традиції, пробудила цікавість до духовної спадщини Київської Русі й закріпила переконання, що Церква має бути не лише хранителькою віри, а й опорою для культурного й національного самовизначення народу.

Поїздка до Москви, за словами Миколи Вегеша, справила глибоке, подекуди суперечливе, але конструктивне враження. Молодий Роман вивчав побут і духовність російського православ'я, спілкувався з інтелігенцією, богословами, духовними особами. Це дало йому змогу глибше зрозуміти відмінності між російським та українським релігійним досвідом, зокрема схильність до централізованого, імперського мислення в церковних колах Росії. Водночас поїздка збагатила його знання про Східну Церкву загалом і зміцнила його переконання в необхідності збереження східної традиції в єдності з Апостольським престолом — як це було в УГКЦ.

Поїздки до Києва й Москви стали важливими подіями в житті Романа Шептицького, бо: збагатили його уявлення про реальне

церковне життя Сходу; сприяли духовному утвердженню в обраній візантійській традиції; поглибили національну свідомість і відкрили очі на складність церковно-політичних процесів; допомогли сформуванню ідею майбутньої місії — будувати міст між Сходом і Заходом, між християнськими народами, зберігаючи водночас гідність української Церкви і культури.

Роль митрополита Йосифа Сембратовича у виборі Романа Шептицького.

Як підкреслюється у книзі «Князь Української Церкви», постать митрополита Йосифа Сембратовича мала істотний вплив на світоглядне визрівання молодого Романа Шептицького і на формування його внутрішньої готовності до чернечого й архиєпископського служіння в лоні Греко-Католицької Церкви.

Митрополит Сембратович поєднував глибоку релігійність із відкритою прихильністю до української національної ідеї. Він виступав проти латинізації греко-католиків, захищаючи обрядову, мовну та духовну самобутність української Церкви, що дуже імпонувало Романові. На основі наведених у книзі фактів доходимо висновку, що митрополит Йосиф Сембратович відіграв у житті Романа Шептицького роль духовного маяка і національного дороговказу. Його приклад переконливо показав, що вірність Христові не суперечить вірності своєму народові, що ці два вектори внутрішньо єдині. Саме це розуміння стало основою митрополичого служіння Андрея Шептицького.

У своїх спостереженнях на цю тему професор Микола Вегеш спирається на різні джерела. Зокрема в листі до матері Роман розповів про свою зустріч із митрополитом Йосифом Сембратовичем: «Коли я згадав, що західний світ, задивлений у свою велич, не лише нічого не знає про нас, але тепер і не хоче знати, якісь вогники заблисли в очах владики й він сказав: «Правильно, мій сину, правильно!.. Бог хоче, щоб ми так думали й так судили, як Він думає і як він судить. А щоб так думати, й так судити, як Бог, треба зректися себе». — «Я свідомий того, Ваше Високопреосвященство», — шепнув я».

Зустріч Романа Шептицького з Папою Левом XIII 24 березня 1888 р. подається у книзі «Князь Української Церкви» як один із ключових моментів у духовному визріванні майбутнього Митрополита. Папа Лев XIII відомий своєю відкритістю до соціальних і церковних реформ, екуменічним мисленням і прихильним ставленням до східних католицьких обрядів.

Як підкреслює Микола Вегеш, зустріч із Левом XIII стала для молодого Шептицького підтвердження правильності його вибору чернецтва та служіння в Греко-Католицькій Церкві. Папа підтримав його прагнення зберегти й розвивати східну церковну традицію в єдності з Апостольським престолом. Це надало Романові духовної сили й моральної легітимності в його подальшій місії.

Як зазначив Микола Вегеш, *8 травня 1888 р. в неділю, у день Святої Трійці Роман Шептицький виїхав до Добромільського*

монастиря. У зв'язку з цією подією Софія Шептицька зауважила: «Нехай світ не каже у своєму безглузді, що до монастиря йдуть ті, що не вміють любити, а бояться страждань; нехай не каже також, що кому Бог дає ласку покликання до Своєї служби, вже тим самим звільняє його від терпінь. Нехай ніхто не говорить «щасливий», бо люди не розуміють ні того щастя, ні якою ціною його здобувається. Господь напевно кликав Ромця і він напевно з повною вірою й радістю йшов за цим голосом і покликанням, а все-таки, починаючи від Риму, аж до хвилини, коли переступив поріг Добромильської обителі, лише страждання виповнювало його душу».

Чому Роман Шептицький обрав Добромильський монастир?

Вибір Романом Шептицьким саме Добромильського василіянського монастиря для вступу в чернече життя тлумачиться як глибоко символічний, вольовий і усвідомлений крок, що мав вирішальне значення в його духовному формуванні.

Із прочитаного в книзі «Князь Української Церкви» можна зрозуміти, що Роман, вихований у привілейованому середовищі польської шляхти, свідомо обрав непримітний, убогий і суворий Добромильський монастир, щоби максимально відійти від світської пишноти, соціального статусу і спокуси комфорту. Це був акт повного зречення себе, глибокого упокорення і щирого покликання. На той час Добромильський монастир був не центром духовного піднесення, а радше місцем духовної кризи, де василіянство переживало занепад. І саме тому вибір Романа сприймався як

жертвний і реформаторський: він хотів не лише спасти власну душу, а й відродити василіянський чин. Вибір монастиря в глухому куточку Галичини був також знаком солідарности з простими людьми, серед яких служили василіяни. Роман свідомо прагнув служити не в елітному орденському осередку, а там, де найбільше потреби — серед «малих братів», у найскромнішому середовищі.

Роль Митрополита Андрея Шептицького у вихованні священників і всього українського народу висвітлюється в книзі як одна з головних і найтриваліших ліній його духовної, пастирської та національно-культурної місії. Митрополит убачав майбутнє Української Греко-Католицької Церкви у високодуховному, освіченому, морально стійкому й національно свідомому духовенстві. «Усе своє життя, — підкреслює Микола Вегеш, — митрополит Андрей повторював своїм вірним, що вимагає від них виконання трьох речей: 1) щоб знали добре свою віру, 2) щоб пізнали віру православних братів, 3) щоб молилися за об'єднання. Дуже багато зробив Митрополит Андрей за період своєї діяльності. Насамперед доводилося дбати про те, щоби виховувати інтелігентних і освічених священників. Саме з цією метою він висилає на навчання до різних країн світу обдарованих юнаків. Усього Андрей Шептицький дав дорогу в життя близько 200 релігійним діячам» (с. 54).

Виховання українського народу.

Митрополит Шептицький добре розумів, що народ, позбавлений духовної, культурної та національної освіти, стає легкою здобиччю

для поневолювачів. Тому його діяльність була спрямована на всебічне формування зрілого українця — християнина, громадянина, патріота. Як зауважив Микола Вегеш, «у своїх проповідях Митрополит Андрей велику увагу приділяв вихованню українського народу в дусі християнської моралі. Часто свої ідеї він викладав у письмових зверненнях до народу. Таких було більше сотні. Він був автором кількох десятків популярних книг. Усе те, що Митрополит зробив як жертводавець, меценат та ініціатор добродійних акцій, важко навіть перерахувати. Майже всі свої прибутки він віддавав на народні цілі» (с. 55).

Служіння в часи випробувань.

Особливо важливим виховним чинником була діяльність Митрополита в часи криз — воєн, окупацій, репресій. Він залишався з народом під час російської, польської, німецької й радянської влади, не покидав своєї пастви, підтримував народ у слові й дії. Допомогавав жертвам воєн, рятував євреїв, засуджував нацизм і більшовизм, закликав до милосердя, терпеливості, прощення та жертвовної любові.

Події Першої світової війни, перебування Митрополита Андрея Шептицького в російському полоні зображено як один із найдраматичніших, але водночас найвеличніших етапів його життя, що засвідчив незламність духу, вірність Церкві, народу і Христові.

Ставлення Митрополита Андрея Шептицького до утворення Західно-Української Народної Республіки розглядається як один із

найяскравіших виявів його державницького мислення, патріотизму та моральної підтримки українських національних змагань. Як пише Микола Вегеш: «1 листопада 1918 р. митрополит Андрей прийняв групу січовиків-старшин і благословив утворення Західно-Української Народної Республіки. Однак уже 3 листопада ситуація змінилася і Шептицького було піддано домашньому арешту. Це було чи не найбільшою мукою для нього, людини, яка звикла щоденно спілкуватися з народом» (с. 56).

Стосунки Митрополита Андрея Шептицького з польськими владними структурами характеризуються як складні й напружені. Але діяльність Митрополита завжди спрямовувалася на захист прав українського народу, гідності Церкви й людини. За словами Миколи Вегеша, «після приєднання Галичини до Польщі внаслідок Сен-Жерменського мирного договору митрополит Андрей продовжував здійснювати подорожі в різні країни світу. Мета їх була єдиною — домагатися єдності між українцями, яких доля розкидала по всьому світу. У цей час Галичина перебувала під важким соціальним, національним і культурним гнітом, коли польський уряд душив все, що було українським» (с. 56).

Митрополит Андрей у важкі часи національного поневолення закликав свій народ до єдності, що спричинювало гнів і репресії польської влади. Проте це не зупиняло Високопреосвященнішого Владика. У статті «Під один прапор», яку цитує професор Микола Вегеш, він писав: «Важкі часи і наближаючіся ще чорніші хмари

змушують нас згуртуватися суцільніше, ніж досі та, полягаючи на правді, у власній сильній єдності обороняти те, що нам усім найдорожче і святе. Будемо домагатися і обстоювати соціальну справедливість, розбудову соціальної охорони селянства, робітництва, загалом усіх працюючих, а передусім суспільно покривджених» (с. 57).

Ставлення Митрополита Андрія Шептицького до фашистської та комуністичної ідеології розкрито як категорично негативне, сформоване на підставі християнського світогляду, поваги до людської гідності, свободи особистості та морального закону. Він був духовним антиподом як комуністичного, так і фашистського тоталітаризму. Він засуджував їх ідеології і діяв енергійно й рішуче: рятував переслідуваних, виховував народ у душі любови й відповідальності, звертався до світових урядів і церков з протестами.

Ставлення Митрополита Андрія Шептицького до Української Повстанської Армії розглядається як виважене, пастирське і морально зорієнтоване, сформоване в контексті драматичних обставин Другої світової війни, подвійної окупації та боротьби українського народу за виживання і гідність. Він усіляко підтримував українських вояків. Але, як зауважив Микола Вегеш, перед смертю закликав УПА до припинення боротьби.

Прихід радянської влади Митрополит Андрей Шептицький сприйняв як виклик вірі, правді й людській гідності. Поведінка більшовицької орди нічим не відрізнялася від того, що зараз чинять в

Україні їхні наступники. У часи, коли багато хто пристосовувався або ламався, Митрополит Шептицький залишався духовною скелею, голосом совісти й молитви.

Науково виважені й документально підтвержені спостереження дослідника розгортають перед читачем цілісний портрет християнського подвижника, національного провідника і духовного велета епохи.

Підсумовуючи роздуми про життя і діяльність Митрополита Андрея Шептицького, професор Микола Вегеш переконливо довів: «Тісно переплетена поміж собою церковна і політична діяльність Андрея Шептицького створює можливим оцінити його задуми, ідеали та його діяння універсального значення, їх не можна обмежити одним історичним явищем або ж окремим народом. У його особі містяться найцінніші вартості християнина-політика і християнина Церкви Божої» (с. 71).

Друга частина книги Анастасії та Миколи Вегешів «Відомі українці про великого Митрополита» (с. 72–269) — своєрідна антологія аналітично-документальних свідчень, оцінок, спогадів, статей і виступів визначних діячів української культури, науки, Церкви, політики про Митрополита Андрея Шептицького. Вона представляє Високопреосвященнішого Владику в багатьох іпостасях — Людини, Пастиря, Мислителя, Патріота, Реформатора, вірного Слуги Божого. Їх автори — провідні представники

української еліти ХХ століття: церковні ієрархи, науковці, письменники, політики, військові й культурні діячі.

Серед них — всесвітньовідомі особи: Іван Франко, Іван Огієнко, В'ячеслав Липинський, Павло Скоропадський, Августин Волошин, Йосиф Сліпий, Ярослав Стецько, Любомир Гузар та ін.

Приміром, Іван Франко охарактеризував Митрополита Андрея Шептицького як духовного і культурного реформатора, підкресливши мовну, стилістичну та інтелектуальну новизну пастирських послань Митрополита Шептицького, протиставляючи її традиційній церковній риторичі, що була відчуженою від народу і сучасності. Митрополит постає як європейськи освічений, глибоко мислячий і людяний лідер, що не нав'язує влади, а веде діалог, не моралізує абстрактно, а говорить із великою повагою до промовців. Ця характеристика про духовну модернізацію Церкви й про новий тип пастиря — інтелектуального, відкритого, співчутливого.

Наводжу це спостереження Івана Франка з книги «Князь Української Церкви» не лише з огляду на авторитет його автора. Показово, що воно стосується наукової вдачі професора Миколи Вегеша, який, судячи з усього, розпочав нову працю під назвою «Митрополит Андрей Шептицький та українські письменники», уривок з якої він опублікував у червневому числі журналу «Наш голос» за 2024 р. Ось цитата з неї: «Вони були сучасниками, хоча Іван Франко був на 9 років старшим за Андрея Шептицького. Кожний мав свою думку, власне бачення на тогочасну політичну ситуацію в

Галичині. Вони дискутували, але поважали один одного. Франкова дискусія відрізнялася від численних пасквілів, автори яких всіляко намагалися паплюжити Митрополита за його чітку українську позицію. До речі, Андрей Шептицький, який володів енциклопедичними знаннями, радо вступав у дискусії, якщо вони були вартісними і потрібними» (Вегеш М. Митрополит Андрей Шептицький та українські письменники. *Наш голос*. 2024. Червень. № 360. С. 6).

У третій частині книги Анастасії та Миколи Вегешів «Митрополит Шептицький у художньому слові» (с. 270–337) представлено добірку поезій та уривків із прозових творів українських письменників, що охоплює період від Григора Лужницького, Богдана Лепкого, Романа Завадовича до Сергія Жадана, Владислава Івченка, Лори Підгірної та ін. У їхньому художньому осягненні — велич постаті Андрея Шептицького як ідеального Пастиря з людським серцем і Божим світлом у погляді, який вимолював у Господа єдність Церкви та єдність і волю України. Так, приміром, як це показано у вірші Романа Завадовича «Заповіт Владики»:

Творче світу, Спасителю мій,
Поможи Батьківщині моїй,
Дай Їй силу кайдани зламати,
Що скували її супостати.

Україно, Вітчизно моя!
Все що маю, даю Тобі я:
І майно, і знання, і всі сили,
Щоб Тобі на добро послужили.

Щоб Ти стала міцна, як давно,
Щоб Твій нарід з'єднався в одно
У братерській любові і згоді —
Лиш тоді встане сила в народі.

У *четвертій частині* книги «Князь Української Церкви» оприлюднено найбільшу на цей час бібліографію про Митрополита Андрея Шептицького — 1542 позиції, 42-і з них позначені іменем професора Миколи Вегеша. Це вагомий доказ наукової ретельности дослідження, справжня скарбниця для подальших наукових студій, що дає змогу відтворити повноту історіографічного, духовного й культурного образу Митрополита в українській та світовій думці.

ВИСНОВКИ

1. Книга Анастасії та Миколи Вегешів — одна з найґрунтовніших і найвсеохопніших спроб осмислити постать Митрополита Андрея Шептицького в контексті історії, культури, духовности й національного буття українського народу. Вона розгортає перед читачем цілісний портрет християнського подвижника, національного провідника і духовного велета епохи, що

зумів вплинути на хід історії жертвним служінням, пророчим словом і незламною вірою.

2. Видання «Князь Української Церкви» охоплює ключові етапи життєвого шляху Митрополита: дитинство і родинне середовище, чернечу посвяту, пастирське служіння на чолі УГКЦ, роки воєн, окупацій і переслідувань. У постаті Митрополита Шептицького відзначено церковну місію і громадянську відвагу, інтелектуальну глибину і християнську святість, національну вірність і вселенську відкритість.

3. Структура книги вражає міждисциплінарною широтою: традиційний життєпис органічно поєднано з науковими дослідженнями, мемуарними свідченнями, листуванням, публіцистичними матеріалами, літературними творами, бібліографічними додатками тощо. Такий формат дає змогу глибше вчитатися в духовну присутність Митрополита Андрея в історичній і культурній пам'яті українства.

4. Книгу «Князь Української Церкви» створено з глибокою пошаною, духовним пієтетом і водночас з науковою сумлінністю. Уникаючи ідеологічних спрощень і політизації, автори демонструють вірність стилю християнського мислення, що прагне істини не як доктрини, а як духовного досвіду народу в історії.

5. Видання Анастасії та Миколи Вегешів — це релігійно-національний портрет Митрополита Андрея Шептицького, виписаний у дусі гідної вдячності та історичної відповідальності. Воно виконує

подвійну місію: з одного боку, вшановує особистість Митрополита як духовного орієнтира народу, а з іншого, — служить цінним джерелом для майбутніх наукових досліджень, педагогічної та просвітницької діяльності. Переконаний, що книга «Князь Української Церкви» читається і читатиметься з особливим духовним піднесенням і зацікавленням як жива хроніка духовного світла в часи національних випробувань.

Володимир Антофійчук

ДМИТРО ЗАГУЛ. ТОНКОСТРУННА АРФА: ПОЕЗІЇ

**/ передмова В. І. Антофійчука; упоряд. та прим. В. І. Антофійчука,
Ю. П. Прокопчук. Вижниця: Черемош, 2025. 320 с.**

*Багато акордів на струнах моїх,
Душа їм і ліку не знає,
Життя повнозвучно торкається їх
І звуки пісень викликає.*

Дмитро Загул

Преосвященні владика, всечесні отці, шановні науковці!

Сьогодні ми відкриваємо для себе й повертаємо в широкий культурний обіг творчість Дмитра Загула в його повноті як автора трагічного «червоного року», як унікального письменника-символіста і передовсім як поета, чия тонкострунна чутливість перетворює